

POTPORA JASLIČKOJ DJECI I NJIHOVIM RODITELJIMA U "PARENT-TODDLER GROUP"

Jenny Lively i Karen
McMahon
prevela i pripremila:
Katica Kuljašević

U ovom tekstu autorice iznose svoja iskustva iz rada u *Hollywood Park Center Nursery*. To je zanimljiv i po ugledu vrlo poznat centar. Izborno je mjesto i atraktivni prostor okupljanja roditelja iz šireg područja grada. Smješten je u zgradi osnovne škole i osigurava 100 mjesta u cjelodnevnom boravku. Kriteriji za upis

odgovaraju potrebama lokalne zajednice. Centar je otvoren 49 tjedana u godini i osigurava dnevnu njegu za 30 polaznika cjelodnevnog programa. Radno vrijeme je od 8 do 15 sati, a od utorka do petka produžuje se rad i do 18 sati, u skladu s individualnim djetetovim potrebama. Osoblje radi u smjenama da pokrije čitav dan. Dobni raspon djece u centru je od 3 do 5 godina. No, sve je očitija potreba za prijemom i djece jasličke dobi, ispod 3 godine, i njihovih roditelja. Mnoga djeca koja idu u vrtić imaju mladu braću/sestre s kojom se često druže prilikom dolaska u vrtić i kada roditelji, nakon boravka, dođu po njih. *Taj stalni kontakt s jasličkom djecom jedan je od razloga koji je usmjerio osoblje vrtića da prepoznaju potrebu određene vrste priprema za djecu te dobi u grupi.*

"Toddler group"

Način razvoja "Toddler group" - jasličke grupe, utemeljen je na obvezi zbrinjavanja jasličara, ali i na svijesti o važnosti njihova ranog obrazovanja. Tome su pripomogli i drugi čimbenici: veličina zgrade, priprema poticajnih iskustava za djecu, stalna uključenost obitelji s bebama i jasličkom djecom i jasno prepoznata potreba društva za ranom edukacijom male djece.

Putem promidžbenih plakata upućeni su pozivi roditeljima, dadiljama i njegovateljima da se prijeve za sastanak jasličke grupe. S vremenom je broj zainteresiranih rapidno rastao. Osnovan je i servis koji bi zadovoljavao potrebe različitih populacija (roditelji samci, s malom ili starijom djecom, dadilje ...).

Ovaj Program je spoj različitih i realističkih perspektiva djelatnika i roditelja koji, zajedno, izgrađuju najbolju okolinu u kojoj dijete može rasti i razvijati se.

Sve je više obitelji bilo zainteresirano za jasličku grupu. Tako je nakon brojnih rasprava odlučeno da se prostor predviđen za jasličku grupu proširi, kako bi se lakše mogao ostvariti cilj rada jasličke grupe, a to znači: više mjesta gdje djeca zajedno sa svojim roditeljima mogu učiti kako raditi i igrati se surađujući s drugima.

Način komunikacije unutar jasličke grupe je zajednička rasprava, u kojoj i osoblje i roditelji iznose vlastita očekivanja od sebe i od djece. Roditelji su ravnopravni partneri u raspravama o planiranju različitih prostora u sobi (moko područje za slikanje, vodu, pijesak, tiho područje i sl.).

Dijeljenje informacija

Raspravlja se o različitim metodama oglašavanja u sobi te o tehničkim rješenjima panoa za informacije. Mnogo brige posvećeno je tome kako će koja poruka biti oblikovana i traženi su oni roditelji koji imaju razvijenu svijest o tome kako djeca uče kroz igru i stječu iskustva iz prve ruke.

Njihove rasprave uključuju teme:

1. igra je snažan motivator (ohrabruje djecu da budu kreativna i razvija njihove ideje, razumijevanje i jezik, kroz igru djeca istražuju, primjenjuju i provjeravaju što znaju i što mogu učiniti)

2. djeca uče kroz igru (razvijaju socijalne, tjelesne, emocionalne vještine i maštu, kao i spoznaju o svijetu koji ih okružuje)

3. roditelji su sposobni dijeliti sa svojom djecom radosti učenja kroz igru postavljanjem pitanja, pripremanjem, ohrabivanjem i pohvalom

4. izlaganje postera i fotografija dječje igre iz različitih zemalja i kultura smatraju mudrim i obveznim (tako su portretirane različite kulture, uloge i običaji u društvu)

5. utjecaj lokalne vlasti na rad vrtića prikazuje se na drugim panoima

6. preko informativnih listića roditeljima su dostupne različite informacije iz vrtića, koje mogu uzeti i nositi kući te čitati u slobodno vrijeme

7. na posebnoj oglasnoj ploči tzv. "ploči planiranja" roditeljima je objašnjeno kako i zašto se nešto planira i roditelji mogu slobodno davati svoje komentare vezane uz plan rada (to pomaže u razumijevanju i podržavanju ciljeva vrtića)

8. postoji i dugački zid u djetetovoj razini namijenjen djeci na kojemu djeca mogu izložiti svoj rad (no, otkrili su da čak i djeca rane dobi radije vole uzeti svoj rad i odnijeti ga kući da ga pokažu ostalim članovima obitelji te tako nema pritiska da rad mora ostati u vrtiću)

9. roditelji imaju svoj pano s informacijama koje se tiču događaja u zajednici i koje su dostupne svima

10. ponuđene su i druge pogodnosti u vrtiću: ljudi izlažu neke pojedinosti kao npr.: večernje izlaske, vrijeme za kavu ili štogod za prodaju ...

11. roditelji međusobno raspravljaju o suprotnostima i dijele svoja iskustva i stavove o načinima rada u grupi ...

12. na panoima se mogu naći i informacije o zdravlju, socijalnim pravima i roditeljskim vještinama

13. roditeljima su dostupne informacije o posjetima socijalnih službi od kojih se mogu dobiti informacije iz "prve ruke".

Upoznavanje potreba drugih

Dobrodošlica djetetu i njegovoj obitelji vrlo je važna i ona stvara prvi dojam o vrtiću. U tom smislu u sobu ove grupe ne uđe nitko, a da nije viđen i to tako da jedna od odgajateljica ustaje i pozdravlja pridošle te tako nesmetano prima sve važne informacije o djetetu. Za to je vrijeme druga posvećena radu s djecom. Neki roditelji i njegovatelji dolaze upoznati svoje potrebe, pronaći mjesto gdje mogu pripadati, dobiti dio grupe i pridonijeti svojom aktivnošću. To ponekad može ispasti teško, jer ljudi dolaze iz raznih dijelova grada i nisu vezani zajedništvom. Ponekad grupa "diše" dobro i to stvarno može biti dobra atmosfera. Roditelji mogu čavrljati o iskustvima vezanima za svoju djecu i sposobni su pomoći drugima, dijeleći iskustva.

Ugodna glazba pomaže opuštanju i prijemljivosti za prijateljsko približavanje drugih ljudi. Mnogo muškaraca dolazi u grupu. Oni nisu uvijek raspoloženi za razgovor kao žene jer se možda ne osjećaju dobrodošlo i ugodno u grupi. Stoga je pripremljen prostor koji odgovara njihovim potrebama (magazini orijentirani na muškarce: auto-magazini, novine i materijali za čitanje o prometu i sl.). Osoblje vrtića poradilo je na pronalaženju tema za razgovor s očevima i njihovom zapošljavanju u grupi, jednako kako se upošljavaju i drugi članovi obitelji. Primjećeno je da je važan kontinuitet dolaženja u grupu i da to pomaže i jednima i drugima.

Ostvaren je projekt *Kvaliteta u različitostima* koji identificira 5 uvjeta za rano učenje:

- pripadanje i povezanost
- postojanje i nastajanje
- činjenje i aktivnost
- doprinos i sudjelovanje
- razmišljanje, razumijevanje i znanje.

Cilj vrtića i jasličke grupe je upoznati i potrebe roditelja jednako kao i potrebe djece. Različiti su razlozi zbog kojih roditelji dovode svoju djecu u grupu. Neki to čine zbog djetetove dobrobiti, neki dolaze da mogu čavrljati s drugima o sličnim situacijama (zdravstveno /socijalno stanje). No čavrljati se može i o stvarima od velike važnosti za grupu, npr. o ciljevima grupe. Razvoj svake vještine obogaćuje grupu u cjelini.

To je ohrabrenje koje roditelji vide i motivira ih da se igraju u sobi sa svojom, ali i s ostalom djecom. Radi se i na ohrabrivanju roditelja za promatranje i naknadno bilježenje onoga što opažaju kod svoje djece, kako bi to podijelili s drugima. U grupi je jedan roditelj student i on može koristiti sobu za učenje. Organizirani su tečajevi za roditelje u trajanju od 8 tjedana i svi koji su ih završili dobili su diplome.

Mogućnosti za razvoj

Procjenom razvoja grupe razmotreni su načini kojima bi se mogla poboljšati kvaliteta ponude vrtića, ali i preispitati ciljevi. Tako je odlučeno da grupa bude mjesto i za roditelje i za djecu za:

- zajedničku igru
- zajedničko dijeljenje
- zajedničku zabavu.

Vjeruje se da djeca u toj ranoj jasličkoj dobi postižu velike uspjehe u interakciji s drugima - i s odraslima i s djecom. Važan kontinuitet u odnosima, prekinut izdvajanjem djeteta iz obiteljske sredine, može i jednom i drugom nadoknaditi uključivanje roditelja u nove životne situacije u vrtiću. Jednako tako, to odgajateljima može dati informacije o djetetovim interesima, iskustvima i potrebama. Uspostavljanje partnerskog odnosa s roditeljskim domom u ovoj fazi omogućuje čvrst temelj na kojemu odgajatelj može graditi daljnje odnose. Za djecu je građenje trajne veze s osobljem u dječjem vrtiću od najveće važnosti u njihovom sveukupnom razvoju. Pogled izbliza daje uvid u mogućnosti jasličke grupe:

1. za dijete

Mnoštvo različitih aktivnosti i iskustava primjerenih svakom djetetu ponaosob, koje se planiraju dan za danom kako bi se zadovoljile potrebe grupe.

Povoljne prilike za dijete da istražuje i ispituje svijet oko sebe svim osjetilima Povoljne prilike za djecu za socijalne igre, za dijeljenje i izmijenjivanje s drugom djecom, učenje socijalnih vještina (obuvanje i izuvanje čarapa, odgovornosti za potrebe toaleta, pranje ruku i sl.), a to uključuje učenje komunikacije, i verbalne i neverbalne, brigu o svakome i međusobno druženje

Mogućnosti za djecu koja se upoznaju s vrtićkom zgradom, priprema za susret s ostalim članovima osoblja ili drugom djecom, upoznavanje s vještinama potrebnima za boravak u vrtiću

2. za roditelje

Ohrabrenje roditeljima u izgrađivanju međusobnih odnosa, osobito s onima koji se osjećaju usamljeno i izolirano Uz razgovor i šalicu kave pruža se mogućnost za upoznavanje Otvaraju se diskusije s roditeljima o odgoju djece, mogućnostima njihove djece/djeteta kod kuće, o važnim informacijama o djetetu ili o potrebama koje žele osigurati i u vrtiću

3. za odgajitelje

Cilj je osigurati pozitivan model u radu s djecom, roditeljima i drugima koji brinu za djecu.

Radeći uz roditelje, koji zbog nedostatka sličnih iskustava u svojem djetinjstvu sada mogu imati teškoća u igri sa svojom djecom, naglašavaju dosljednost u pristupu. Treba biti prijateljski orijentiran na roditelje i djecu i pokazati da je svako dijete vrednovano posebno (tako da se nešto posebno učini za pojedino dijete).

Potrebno je raditi na razvoju djetetova samopoštovanja i povjerenja, djecu nagrađivati i ohrabrivati i biti svjestan jednakih mogućnosti, bez obzira na spol, rasu ili kulturu.

U ranoj dobi moguće je detektirati bilo koji problem u djetetovu govoru ili ranom razvoju.

Treba biti svjestan svoje profesionalne odgovornosti i posla koji je u bliskoj vezi s ostalim stručnjacima.

Identificirana je dvostruka uloga odgajatelja u radu s roditeljima i njihovom djecom: oni su i odgajatelji i osobe koje prepoznaju tuđe potrebe, a to ponekad može biti teška zadaća, jer obje strane podjednako traže: i djeca i roditelji. S jedne strane roditelji ponekad trebaju "ispušni ventil" i žele razgovarati, podijeliti iskustva, razmišljanja ili probleme s drugima, a istovremeno djeca ustrajavaju u svojim potrebama. Odgajatelji su toga svjesni i čine tako da najprije nude mogućnosti da djeca budu osigurana u zadovoljavanju svojih potreba, a onda se posvećuju roditeljima. To postižu brižnim promatranjem trenutnih potreba te kreativnom i prijateljskom, zaštitničkom atmosferom, gdje je učinjeno sve da se osjeća dobrodošlica.

Planiranje i pripremanje

Članovi osoblja ove grupe za svaki susret izrađuju planove aktivnosti. Oprezno se promišlja o dječjim potrebama. Vrste aktivnosti koje se nude moraju biti primjerene djeci do 3 godine i mlađoj: soba mora biti sigurna, čista i ugodna s posebno ograđenim područjem za bebe i jaslčare. U ovoj grupi odgajatelji se drže orijentacijskog plana vrtića, no s vremenom su uočili da taj globalni plan često ne prepoznaje potrebe jaslčara. Uočili su da svako pojedino dijete treba aktivnosti prilagođene sebi i svojim potrebama /mogućnostima. Prilagodljivost i prilagodba su ključne.

Tako planiraju:

za mladu djecu poticajno okruženje s jasticima i vrećama ispunjenima graham, tjelovježbu, zvona, zvečke, glazbene igračke, modele građenja, objekte za taktilnu percepciju, osjeća je i istraživanje.

Osiguravaju prostor za tzv. "prljave" igre, npr. pijesak, vodu i dr. gdje se ozbiljno promišlja o dobno-primjerenim mogućnostima za razvoj taktilnih potencijala.

U prostoru za kreativne igre pružena je mogućnost za slikanje, lijepljenje i igru

plastelinom. Duge role papira i debeli kistovi u službi su razvoja dječjeg samopouzdanja. Djeca packaju, mrljaju, prskaju, kapaju, eksperimentiraju s bojom.

Strukturirani kutić obitelji postavljen je da djeca mogu igrati uloge, presvlačiti se, koristiti telefon, scenske lutke, bebe i sl. To je područje gdje djeca mogu koristiti svoju maštu i igrati situacije iz obitelji, npr: kuhanje čaja, pranje, oblačenje lutke, telefoniranje i sl. Prostor za male i velike konstrukcije za razvoj manipulativnih vještina i okulomotornu koordinaciju. Djeca su sposobna koristiti konstruktivne materijale koji imaju različite kvalitete: skliskosti, pritiska, s prorezima ili svinute. Tjelesne aktivnosti, igre mekim igračkama, puzzle, jednostavni lotto, sortiranje likovnog materijala i mnogo drugih taktilnih aktivnosti pogodne su za djetetov razvoj.

Postoji prostor za knjige na odvojenim policama: od tvrdo ukoričenih slikovnica do knjiga koje roditelji mogu čitati djeci. Tu su ugodna mjesta s tepihom, jasticima i punjenim vrećama.

Prva naučena lekcija u radu s najmlađima je: biti prilagodljiv radu u skladu s dobi i stupnjem razvoja konkretne djece u grupi, jer se nikad unaprijed ne može biti siguran koja je razvojna dob djece.

Cilj: promicati jednakost šansi čitavo vrijeme boravka djeteta i obitelji u grupi. U jednom multikulturalnom okruženju treba pružiti dobrodošlicu ljudima različitih vještina, klase, statusa, rase, spola i kulturne ili religijske pripadnosti. To su načini kojima se mogu promicati jedanke šanse i ohrabrivati razvoj multikulturalne svijesti kroz koji postoje u grupi. Tako su teme o kojima se raspravlja: knjige, kutić obitelji, lutke, igre, drugi ljudi ... Odgajatelji rade na otkrivanju dječjih emocionalnih potreba i osiguravaju uvjete za njihovo zadovoljavanje (okruženje u kojemu dijete istražuje i aktivira se kroz igru). Socijalne potrebe otkrivaju osiguravanjem mogućnosti dječje interakcije s drugima i razvojem vještina samopomoći.

Također se osiguravaju aktivnosti uz glazbu i pokret, glazbene instrumente, slaganje stihova, ples i tjelesne aktivnosti, istraživanje ritmova i sl.

Zdravlje i sigurnost

U ostvarivanje cilja uključeni su svi djelatnici, odrasli, djeca, roditelji i drugi zaposlenici vrtića. Mnoga djeca povremeno zadobiju manje povrede (kvrge, modrice i sl.) u žaru igre. Djeca mogu imati povrede namjerno nanešene od strane odraslog i zbog toga svo osoblje mora biti upoznato s tom mogućnošću kako bi znalo razlikovati i prepoznati zlostavljano dijete.

Uloge, partnerstvo i profesionalni razvoj

U početku rada ove grupe voditeljice/odgajateljice su imale određenih problema u definiranju svoje uloge i očekivanja; smetenost u radu s roditeljima s kojima nisu do tada imale ništa zajedničko. Kontinuirani razgovori o osjećajima i razvijama te iskustva koja su stjecala, pomogli su razvijanju njihovih uloga. Mnogo vremena provedenog u grupi u opažanju i direktnom propitivanju roditelja o tome što rade i zašto učinilo je da su sadašnje uloge ugodne i profesionalno opravdane. To ih je motiviralo da čitaju i istražuju u literaturi o razvoju jasličara, a uključene su i u širi istraživački projekt u okviru edukacije za rad s jasličarima. To im je pomoglo da preispitaju svoju praksu.

Kako su to činile?

Pratile su djecu i roditelje, razmišljale što trebaju gledati i propitivale svoje postupke (npr: koja od dviju aktivnosti je primjerenija Slušale su roditelje i njihovo iskustvo i mogle su to uklopiti u svoj mozaik, među ostale spoznaje o jasličarima. Posebno su osvijetlile različitost potreba koje se javljaju kod roditelja u jasličkoj grupi: *Zašto dolaze? Zašto neki uvijek dolaze zajedno, u paru?* Neki uvidaju da je vrijednost zajedničkih aktivnosti s djecom velika i da im je pružena mogućnost razgovora s drugim ljudima.

Novi razvoji

U vrtiću su svi uvijek otvoreni za nove pristupe u radu korisne za djecu. Jedan takav novi oblik odgajateljice su uvele u rad jasličke grupe: igrotoku. Ona osigurava svoj djeci i njihovim obiteljima korištenje i brižljivo odabiranje igraćaka

i opreme koju ne mogu imati doma. Roditelji imaju potporu osoblja u vođenju igroteke i knjižnice: u odabiranju knjiga i materijala koji su upućeni roditeljima i njihovoj djeci. Naravno, osoblje je uvijek pri ruci, da pomogne ili savjetuje. Vodi se briga o razvoju pismenosti, jer je vještina pisanja na vrhu liste prioriteta u ovoj grupi. Svaka osoba uključena u život vrtića treba biti informirana o svemu što se događa u grupi. Za to, između ostalih, postoji i ploča za bilješke, gdje svi mogu nepristrano dijeliti informacije, izlagati svoje preokupacije, dijeliti osjećaje i slaviti svoje uspjehe.

Pripremanje za vrtićku grupu

S vremena na vrijeme praćeno je ponašanje starije djece u jasličkoj grupi i promjena koje su se događale. Roditeljima je rečeno da ne moraju čitavo vrijeme boravka u grupi provesti u igri s djecom, nego da mogu imati i vrijeme za sebe. Nakon rasprava vođenih između ravnateljice i osoblja osjetilo se da postoje još neke potrebe djece i roditelja koje nisu do tada prepoznate. Dok je u jasličkoj grupi pravilo bilo da tijekom susreta budu zajedno i roditelji i djeca, sada se razmišljalo o potpuno novoj grupi u kojoj bi roditelji ostavljali djecu na 2 sata i onda dolazili po njih. To bi bila i dobra priprema i korak približavanju i polaganom prijelazu u vrtić. Roditelji su dobro reagirali na tu ideju i ta je mogućnost popularno nazvana "priprema za vrtićku grupu". Djeca su dobrodošla u grupu i to osnažuje njihovo povjerenje u sebe i oni će s osobljem postepeno biti uključivani u život vrtića. Važan korak koji dijete i roditelji trebaju napraviti je: pokazivati osjećaje. To će pomoći u održavanju trajnosti i sigurnosti u rutinama usvojenima u obitelji. To je aktivan pristup učenju s naglaskom na korištenje osjeta i davanje pohvala i ohrabrenja.

Odnos snaga u ovoj grupi je 1:4 (četvero djece na jednog odraslog). Tako ima dosta vremena za razgovor u grupi ili individualno: djeca su ohrabrena u svom razvoju i obogaćuju svoj govor i potiču svoje samopoštovanje i vlastite vještine samopomoći. Osoblje poznaje svu djecu i zato im može osigurati odgovarajuće aktivnosti s obzirom na dob i razvojnu fazu.

Za to vrijeme roditelji na različite načine koriste svoje vrijeme: obavljanje kućanskih poslova ili briga oko mladih članova obitelji, neki odlaze u fitness centre, drugi se posvećuju učenju i dr. Osoblje i članovi grupe daju si međusobnu potporu.